

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem v právní věci

žalobce: **G. M.,**
státní příslušnost X
t. č. pobytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
se sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 11. 2023, č. j. OAM-1532/ZA-ZA11-ZA01-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 20. 11. 2023, č. j. OAM-1532/ZA-ZA11-ZA01-2023, **se ruší** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Podanou žalobou brojí žalobce proti výše označenému rozhodnutí žalovaného, kterým žalovaný rozhodl tak, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“) zjevně nedůvodná.

2. V žalobě brojil žalobce mimo jiné proti dotčení svého práva na seznámení s podklady rozhodnutí a práva vyjádřit se k nim dle § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. V souvislosti s porušením § 36 odst. 3 správního řádu odkázal na rozpory mezi skutečnostmi uváděnými v pohovoru a skutečnostmi, které uvedl žalovaný v napadeném rozhodnutí. Za nesprávně vypořádané označil žalobce své tvrzení ohledně odůvodněné obavy z pronásledování a šikanózního jednání ze strany policejního orgánu v Gruzii. Podle žalobce neexistuje v Gruzii dostatečně účinná forma právní ochrany a zároveň nelze v jeho konkrétním případě Gruzii považovat za bezpečnou zemi původu dle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Žalobce dále spatřuje ve svém případě důvodný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k etnické skupině dle § 12 zákona o azylu a pokud byl žalovaný opačného názoru, měl se důkladněji zabývat možností udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu. Má za to, že přinejmenším je dán důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu.
3. Žalovaný navrhl žalobu jako nedůvodnou zamítnout. Ve svém vyjádření uvedl, že Česká republika v současnosti považuje Gruzii za bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu a odpovědnost za prokázání nedodržování mezinárodních závazků a porušování práv občanů bezpečných zemí leželo na samotném žadateli. K právu vyjádřit se k podkladům rozhodnutí uvedl, že tohoto práva se žalobce výslovně vzdal. Žalobce nemohl být zkrácen na právu, které sám definitivně odmítl. V případě tvrzené policejní šikany žalobce podle žalovaného zdaleka nevyužil všechny dostupné mechanismy své ochrany. Závěrem žalovaný vyjádřil přesvědčení, že hlavním motivem žádosti o mezinárodní ochranu je snaha o legalizaci pobytu.
4. Žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 76 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
5. Žaloba je důvodná.
6. Bez ohledu na ostatní uvedené žalobní námitky se krajský soud zaměřil jen na námitku porušení práva žalobce podle § 36 odst. 3 správního řádu a dospěl k závěru, že tato práva žalobce byla porušena. Přezkum azylového příběhu žalobce s ohledem na porušení práv žalobce dle citovaného ustanovení správního řádu by byl předčasný a nadbytečný.
7. Podle § 36 odst. 3 správního řádu platí, že, nestanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal. V případě, že podkladem rozhodnutí jsou písemnosti a záznamy, které jsou za podmínek v § 17 odst. 3 uchovávány odděleně mimo spis, může se účastník, o jehož právním nároku se v řízení rozhoduje, s těmito podklady seznámit pouze v podobě, která nezmaří účel jejich utajení; není-li to možné, sdělí se takovému účastníkovi alespoň v obecné rovině, jaké skutečnosti z těchto podkladů vyplývají. Správní orgán si předtím, než účastníkovi umožní seznámit se s podklady podle předchozí věty, vyžádá vyjádření orgánu, který tyto podklady poskytl. Nerozhoduje-li se v řízení o právním nároku účastníka, není takový účastník oprávněn seznámit se s podklady rozhodnutí, které jsou za podmínek v § 17 odst. 3 uchovávány odděleně mimo spis.

8. Právní otázka možnosti vzdát se práva na seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí před jejich vlastním shromážděním byla komplexně vyřešena v rozsudcích zdejšího soudu ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 4/2023-58, a v na něm navazujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2024, č. j. 5 Azs 120/2023-24. Soud na oba uvedené rozsudky pro stručnost odkazuje a ve shodě s Nejvyšším správním soudem i v této věci uvádí, že právní řád vůbec nepředpokládá situaci, kdy se správní orgán účastníka řízení aktivně dotazuje na to, zda se účastník vzdává práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí.
9. Pokud jde o obecná východiska práva na seznámení se s podklady řízení odkazuje zdejší soud na svůj rozsudek ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 4/2023-58. V něm zdejší soud po jejich navázal možnost žadatele o mezinárodní ochranu vzdát se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí o jeho žádosti na splnění dvou podmínek, a to na existenci shromážděných podkladů v době vzdání se daného práva a podmínku náležité informovanosti žadatele.
10. V případě první podmínky dospěl zdejší soud v citovaném rozsudku k obecnému závěru, že žadatel o mezinárodní ochranu může dostat příležitost ke vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí až poté, co je žalovaný shromáždí. Ve výzvě k seznámení se s poklady pak může být poučení o možnosti vzdát se práva na vyjádření se k nim. Ke vzdání se tohoto práva může žalovaný dát žadateli určitou přiměřenou lhůtu předcházející termínu seznámení se s podklady rozhodnutí, aby – pokud se žadatel práva podle § 36 odst. 3 správního řádu vzdá – nemusel žalovaný počítat s tím, že se žadatel k seznámení se s podklady dostaví a nemusel například pro tento účel již zajišťovat tlumočníka apod. K první podmínce v citovaném rozsudku ze dne 12. 1. 2024, č. j. 5 Azs 120/2023-24, Nejvyšší správní soud odkázal i na samotný smysl práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2017, č. j. 5 Azs 229/2016 44) a konstatoval, že jen stěží může být účastník řízení správním orgánem dotazován, zda se hodlá vzdát práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před jeho vydáním v dřívějších fázích správního řízení, kdy shromažďování podkladů ještě není ukončeno a kdy tedy si účastník řízení ani případným nahlédnutím do spisu nemá možnost ověřit, jaké podklady pro své rozhodnutí správní orgán shromáždil, a posoudit, zda si zasluhují jeho stanovisko.
11. Pokud jde o záruku informovanosti žalobce o jeho právech, odkázal Nejvyšší správní soud především na čl. 12 odst. 1 písm. a) procedurální směrnice. Žalovaný svou poučovací povinnost splní tím, že žalobci sdělí a vysvětlí procesní důsledky vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Dále uvedl, že: „[28] *Právo vyjádřit se k podkladům rozhodnutí nemůže dostatečně nahradit ani možnost žadatele požádat o informace týkající se průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany dle § 10 odst. 1 zákona o azylu či právo nahlédnout do spisu dle § 38 správního řádu. Smyslem práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí je, aby účastníku řízení byla fakticky dána možnost seznámit se s úplným správním spisem a vyjádřit se ke všem shromážděným podkladům rozhodnutí. Účastník řízení však nemůže, pokud mu to správní orgán sám nesdělí, zjistit, zda si správní orgán skutečně již obstaral veškeré podklady rozhodnutí a chystá se ve věci rozhodnout.*“
12. Při aplikaci uvedeného na nyní projednávanou věc soud zjistil následující.

13. K první uvedené podmínce zjistil z obsahu Protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, že žalovaný se dotázal žalobce: „*Chcete, aby vás správní orgán před vydáním rozhodnutí ještě jednou pozval, abyste měl možnost se osobně k těmto podkladům pro vydání rozhodnutí vyjádřit, nebo se tohoto práva vzdáváte?*“. Dále ze správního spisu vyplývá, že teprve po provedení pohovoru shromážděval žalovaný podklady, které následně použil pro své rozhodnutí. Jelikož žalobce na citovanou otázku odpověděl, že svého práva nechce využít, žalovaný ho již dále neobesílal. Tím nicméně porušil práva žalobce, kterého návodně vyzval ke vzdání se jeho práva před shromážděním podkladů pro rozhodnutí. Až po shromáždění podkladů se žalobce mohl svého práva vědomě, jednoznačně a s plnou účinností vzdát. Pokud by se tak stalo, pak by ho žalovaný v termínu, který stanovil pro seznámení se s podklady rozhodnutí, už nemusel očekávat a mohl by přistoupit k rozhodnutí o jeho žádosti.
14. Pokud jde o podmínku náležité informovanosti, je z uvedeného protokolu patrné, že se jedná o zcela obecný text a žalovaný žalobci jen oznámil, že má podle § 36 odst. 3 správního řádu právo se před vydáním rozhodnutí vyjádřit k podkladům tohoto rozhodnutí. Popsal velmi obecně bez uvedení konkrétních listin, jaké podklady to budou a zmínil mezi nimi i informace o zemi původu žalobce (bez bližší specifikace). Stejně jako ve věci, kterou posuzoval zdejší soud v rozsudku ve věci sp. zn. 41 Az 4/2023, ani v této žalovaný žalobci vůbec nevysvětlil, co přesně vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí znamená. Neřekl mu, jaký má toto právo smysl a účel. Nevysvětlil mu ani slovem důsledek vzdání se práva. V nyní projednávané věci to mělo zejména ten důsledek, že žalobce nemohl zpochybňovat informace o bezpečné zemi původu ve vztahu ke svému konkrétnímu azylovému příběhu, což považuje soud za klíčové v situaci, kdy zpochybnění informací o bezpečné zemi původu leží především na žalobci.
15. Dále je z obsahu správního spisu patrné, že žalobce dne 6. 11. 2023 převzal a podepsal výzvu k poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jejíž součástí bylo poučení týkající se pouze následků nedostavení se k poskytnutí informací k žalobcově žádosti. Téhož dne převzal žalobce předvolání k pohovoru ve věci mezinárodní ochrany, taktéž s poučením, které se týkalo pouze následků nedostavení se k tomuto pohovoru. Ani z jedné z výzev nevyplývá, že by žalovaný odkázal na možnost žalobce požádat v průběhu řízení o informace. Nicméně jak uvedl Nejvyšší správní soud: „*I pokud by však žalobce byl o svých procesních právech poučen a nebylo by mu bráněno v tom, aby požádal o informace týkající se průběhu řízení o jeho žádosti, případně aby nahlédl do spisu, nic by to nezměnilo na tom, že žalobce tím, že se na základě podnětu stěžovatele bez vědomí důsledků vzdal práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí již na počátku řízení, přišel o výhodu být informován o tom, že stěžovatel již má k dispozici veškeré podklady pro rozhodnutí o žalobcově žádosti a že nebude provádět další dokazování.*“
16. S ohledem na vše shora uvedené soud dospěl k závěru, že žalovaný v nyní posuzované věci zkrátil žalobce na jeho procesních právech, když porušil jeho právo vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu, přičemž toto podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem mohlo mít v tomto případě za následek nezákonné rozhodnutí stěžovatele o věci samé.

V. Závěr a náklady řízení

17. S ohledem na uvedené zrušil soud žalobou napadené rozhodnutí k námitce žalobce dle § 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s.) a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem zdejšího soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
18. O návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě soud nerozhodoval, neboť ve lhůtě pro rozhodnutí o tomto návrhu rozhodl ve věci samé.
19. Co se nákladů řízení týče, žalobce byl sice úspěšný a vzniklo mu právo na náhradu nákladů řízení. Jelikož ale žalobce nepožadoval přiznání náhrady nákladů řízení, soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto rozsudku. Žalovanému coby neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 2. února 2024

Mgr. Petr Sedlák, Ph.D., v. r.
samosoudce